

Skrzynia cechu młynarzy i piekarzy w Kętach

- Czas powstania pocz. XIX w.
- Miejsce powstania Kęty, Polska
- Wymiary wysokość: 30 cm, długość: 53 cm, szerokość: 36 cm
- Numer inwentarzowy MK/H/711
- Muzeum [Muzeum im. Aleksandra Kłosińskiego w Kętach](#)
- Tematy [miasto](#), [życie codzienne](#)
- Technika [stolarka](#), [kucie](#), [odlewanie](#), [cięcie](#)
- Materiał [drewno](#), [żelazo](#), [politura](#)
- Prawa do obiektu Muzeum im. Aleksandra Kłosińskiego w Kętach
- Prawa do wizerunków cyfrowych domena publiczna
- Digitalizacja RPD MIK, projekt Wirtualne Muzea Małopolski
- Tagi [skrzynia](#), [Kęty](#), [cechy rzemieślnicze](#), [2D](#), [przechowywanie](#), [domena publiczna](#)

Skrzynia cechowa nazywana była też skarbcem, ladą lub matką. Ta, należąca do cechu młynarzy i piekarzy w Kętach, jest wykonana z drewna jaworowego i pochodzi z początku XIX wieku. W przeciwieństwie do pozostałych kęckich skrzyń cechowych jest prosta w formie, nie ma też żadnej skrytki, ani dekoracji malarskiej. Tym, co ją wyróżnia, są piękne okucia, które sprawiają, że wygląda

bardzo efektownie. Pięknie prezentują się wycięte w fantazyjny sposób metalowe narożniki spinające ścianki skarbca, jak również podłużne profilowane listwy zawiasów i kunsztownie wycięty podłużny szyld do zamka, który dopełnia całość. Podstawa skrzyni stoi na zaokrąglonych nóżkach. Wewnątrz znajduje się przybornik, inaczej zwany półskrzynkiem. Przechowywano w nim narzędzia pisarskie. Przez nieuwagę pisarza, który prawdopodobnie źle zamknął kałamarz, do dzisiaj są w tym miejscu są duże plamy z niebieskiego atramentu.

W inwentarzu cechowym z 1817 roku skrzynię tę opisano następująco: „Skarbona, czyli Lada jaworowego drzewa z antabami, zamkiem y Kluczem do zamykania zaopatrzona”. Wspomniane w opisie skrzyni antaby to uchwyty znajdujące się po bokach skrzyni, służyły one do jej przenoszenia. W wielu cechach zmiana cechmistrza wiązała się właśnie z ceremonialnym przenoszeniem skrzyni. W czasie takiej ceremonii ladę niesiono przez centrum miasta jako swoisty atrybut władzy nad cechem. Przenoszono ją tym zwyczajem z domu odchodzącego cechmistrza do domu jego następcy. W wymienionym inwentarzu wypisano też ówczesną zawartość skarbca. Znajdowały się w nim między innymi liczne przywileje, w tym zachowany do naszych czasów pięknie zdobiony statut wydany w 1593 roku. Można go obejrzeć w kęckim muzeum na wystawie stałej.

Opracowanie: Muzeum im. Aleksandra Kłosińskiego w Kętach, © wszystkie prawa zastrzeżone

Skrzynie cechowe

Skrzynie cechowe były szczególnie cenne — nazywano je inaczej ladami albo matkami i darzono ogromnym szacunkiem.

Szczególnie celebrowany był moment podniesienia wieka i otwarcia skrzyni, które odbywało się zawsze w atmosferze powagi i skupienia. Czynności administracyjne i prawne można było prowadzić tylko wówczas, gdy skrzynia była otwarta.

W skrzyni przechowywano zwykle przywileje, księgi, pieczęcie, wszelkie ważne dokumenty i insygnia cechowe. Nic więc dziwnego, że dostępu do nich broniły zwykle specjalne zabezpieczenia i zamki (ścieżka kryptologiczna).

Skrzynie były często zaopatrzone w tajne skrytki, posiadały półskrzynki, w których znajdowały się przybory pisarskie. Ważnym elementem wyposażenia cechów były pieczęcie, którymi potwierdzano ważne dokumenty. Najstarsze, należące do cechu krawców, miały symbol nożyczek. Do cechowych akcesoriów, oprócz pieczęci i skrzyń, należały także obesłania i statuty.

Opracowanie: Redakcja WMM,

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Zobacz skrzynie cechowe w kolekcji Wirtualnych Muzeów Małopolski:

[Skrzynia cechu kuśnierzy w Kętach](#)

[Skrzynia cechu młynarzy i piekarzy w Kętach](#)

[Skrzynia cechu szewców w Kętach](#)

[Skrzynia cechu krawców i cechów pokrewnych w Kętach](#)

[Skrzynia cechu bednarzy wielickich](#)

[Lada cechu czerwonych garbarzy, białoskórników i rękawiczników](#)

[Lada cechu chirurgów](#)

Tagi: [pieczęć](#), [Muzeum im. Aleksandra Kłosińskiego w Kętach](#), [rzemiosło](#), [Kęty](#), [cechy rzemieślnicze](#), [insygnia](#), [miasto](#), [dokument](#), [skrzynia](#), [dawne zawody](#), [licencje Creative Commons](#)

Cechy

Podstawowym celem istnienia cechów było zapewnienie wyłączności na terenie miasta do wykonywania rzemiosła osobom zrzeszonym (rzemieślników, którzy oferowali swoje usługi poza cechami, nazywano partaczami). Rola cechów nie ograniczała się jednak do funkcji administracyjnych (reprezentowanie przed władzami miasta, dbanie o podnoszenie kwalifikacji, zapewnienie standardów wykonania, dbanie o równe możliwości zbytu przez ograniczenia produkcji i sprzedaży); organizacje pełniły także funkcje religijne i kulturotwórcze.

Cechy były pierwszą instancją sądowniczą rozstrzygającą wszelkie spory pomiędzy rzemieślnikami. W przypadku bójek, hazardu, sporów związanych z długami czy pracą poza cechami (partaczenie) cechy wymierzały karę grzywny, płaconą zwykle w świecach lub wosku.

Organizacje cechowe (choć dziś nazywają się nieco inaczej) funkcjonują nadal (przykładem może być Związek Artystów Scen Polskich).

Dawniej przynależność rzemieślników do cechów była obowiązkowa, dziś stowarzyszenia cechowe zachęcają jedynie do dobrowolnego zrzeszania się, bo dzięki temu „zakład zyskuje prestiż, a rzemieślnik nie czuje się w branży osamotniony”. Co jest szczególnie istotne w sytuacji ginących zawodów.

Mechanizacja wielu zawodów, które wcześniej wykonywane były ręcznie w warsztatach, doprowadziła do zmarginalizowania roli cechów, a także zaniku wielu cechowych rytuałów i celebracji.

Cechy, które funkcjonują do dziś (w strukturach Związku Rzemiosła Polskiego zarejestrowanych jest 479 cechów), pełnią funkcje porozumiewawcze — rozstrzygają spory zaistniałe pomiędzy klientem a rzemieślnikiem, jego członkowie zasiadają w komisjach, przed którymi młodzi adepci sztuki zdają egzaminy mistrzowskie, otrzymując tytuł mistrza lub czeladnika.

Działalność cechów nie ograniczała się tylko do spraw administracyjno-zawodowych. Schadzki cechowe, a także rytuały ingerowały także w sferę ducha cechowych braci. Każdy z członków stowarzyszenia był zobowiązany do uczestniczenia w obrzędach i uroczystościach religijnych (mszach, procesjach Bożego Ciała).

Często udział w uroczystościach stawał się okazją do pokazania innym zasobności i majątności danego stowarzyszenia (eksponowano haftowane złotą nicią proporce).

Szczególnie celebrowano uroczystości żałobne po śmierci któregoś z cechowych braci.

Członkowie cechów fundowali także ołtarze, w których umieszczali cenne precjoza, traktując je jako rodzaj skarbcza zabezpieczającego przez kradzież.

Wśród wyposażenia cechów znajdowały się narzędzia kar, zwane również dobrymi radami.

Opracowanie: Redakcja WMM,

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Zobacz obiekty należące do cechów w zbiorach Wirtualnych Muzeów Małopolski:

[Skrzynia cechu krawców i cechów pokrewnych z Kęt](#)

[Krzyż cechu krawców w Kętach](#)

[Pieczęć cechu sukienniczego](#)

[Obesłanie cechu wielkiego \(zespolonego\) w Tarnowie](#)

[Wilkom krakowskiego cechu mieczników](#)

[Rękopis „Statut cechu szewskiego”](#)

Przeczytaj więcej o [skrzyniach cechowych](#).

Tagi: [pieczęć](#), [Muzeum im. Aleksandra Kłosińskiego w Kętach](#), [rzemiosło](#), [Kęty](#), [cechy rzemieślnicze](#), [miasto](#), [dawne zawody](#), [licencje Creative Commons](#)